

YOZGAT YÖRESİNDE DİNİ BAYRAM HAZIRLIĞI, KUTLAMASI VE MEZAR ZİYARETLERİ

Mustafa USLU

Bilindiği üzere; Ramazan ve Kurban olmak üzere iki dinî bayramımız vardır. Her yıl bütün İslam dünyasında olduğu gibi Yozgat ve yöresinde de büyük bir vecd, sevinç ve mutluluk içerisinde kutlanılır.

A- BAYRAM HAZIRLIĞI

Ramazan ve Kurban Bayramı'na Yozgat ve yöresinde bir hafta öncesinden hazırlanılır. Yapılan hazırlıkları birkaç başlıkta toplayabiliriz.

1- Ev Temizliği: Evler, kıydan köşeden önce güzelce süprülür. Yerler, sıkılmış yaş "Yer bezi"yle silinir. Perdeler, sedir yaygıları, yastık kılıfları yıkanır-tütülenir, yerlerine yerleştirilir, takılır. Mevsim uygunsa, "badana"da yapılır. Kapılar, pencereler güzelce silinir. Halı, kilim ve çulların tozları silkelenir, sonra yaş bezle üzerleri silinir, havalandırılır ve yerlerine serilir.

2- Vücut Temizliği: Bayramlar'a iki üç gün kala "hamam"a gidilir. Gidilmezse evlerde güzelce yıkanılıp, temizlenilir. Arefe gününde; boy abdesti almak, yorgunluğumuzu atmak, kısaca bayrama "tertemiz" girmek düşüncesiyle "Arefe suyu"na girilir. Arefe suyu'na bütün aile fertlerinin girmesine dikkat edilir. Bu konuda, ihmale yer yoktur. Arefe günü'nün akşamı; şehir merkezinde "seyrek" te olsa kadınlarımız, kız ve gelinlerimiz ellerine "kına"yakarlar.

Şimdi de; kına yakılıp-yakılmaması,

kimlerin nasıl yaktıklarıyla ilgili ilçe ve köylerimizden tespit ettiğimiz "dökümü" sıralıyoruz:

Bişek Köyü'nde kadınlar el ve ayaklarına, erkeklerin sağ avucun içine (1) sadece çocukların iki eline (2) kadınlar ellerine ve ayaklarına(3) bazen kadınlar(4) ellerine, babanın sağ eline (5) kadınlar el ve ayaklarına (6) kadınlar ellerine, bazıları da saçlarına(7) kadınlar ellerine(8) kadınlar, isterse erkeğin sağ serçe parmağına ve ayaklarına(9) kadınlar ellerine(10) kadınlar ellerine(11) kadınlar, gençler ve çocuklar(12) kadınlar ellerine ve ayaklarına, kızlar sadece ellerine, erkek çocuklarının da sağ avuç içlerine(13) yakılmaz(14) çoğunlukla kadınlar, seyrekce de erkekler(15) kadınlar sadece ellerine(16) kadınların, çocukların el, ayak ve saçlarına(17) kına yakılmaz(18) kına yakılmaz(19) çocukların avuç içine(20) kadınlar, kızlar ve çocuklar(21) kadınlar ellerine, erkekler ayaklarına ve sağ ellerine(22) sadece kadınlar(23) Ramazan öncesi yakılır (sevinç sebebi olarak olarak) (24) genelde kadınlar ellerine (25) kadınlar ellerine(26) genelde kadınlar(27) kadın ve erkekler ellerine(28) kadınlar genelde ellerine isteyenler ayaklarına da (29) kadın ve erkekler birlikte (30) sadece kadınların avuç içlerine(31) kadınlar ellerine(32) kadınlar (33) kızlar ve kadınlar(34) erkeklerin serçe parmağına(35) kadın ve erkeğin eline, isteyen kadın ayağına(36)

kına yakar. Sorgun'un Büyük Ören Köyü'nde ise; erkeğin sol eline kına yakılır. Erkeğin iki eline kına yakılması halinde "elinin silah tutamayacağı"na inanılır.

3- Bayramcılıklar'ın Hazırlanması:

Duruma göre; aile sakinlerinin her birinin ihtiyaçları tespitler doğrultusunda temin edilir. Ütülünmesi gerekenler önceden titizlikle ütülenir, yeni alınmamış ayakkabı-terlikler giyilecekse özenle boyanır. bilhassa çocuklar, bayramda giyeceklerinin tatlı bir telaşını yaşarlar: Ya ellerinde tutarlar ya da koyacak bir yer beğenmeyip orası senin burası benim gezdirip dururlar. Nihayet yatak başlarında karar kılarlar. Yozgat ve yöresinde; bayram için alınan giyecek, yiyecek ve hediyelere "bayramcılık" denir.

4- Bayramcılık İçin Hazırlanan Yemek ve Tatlılar: Öncelikle belirtelim. Kurban Bayramı'nda günün ilk yemeği olarak, Kurban etinden yapılan "kavurma" ve közde pişirilen "közleme"yi zikretmeliyiz. Yozgat ve yöresinde "genel" bir kaide gibidir. Bu açıklamadan sonra Yozgat ve yöresinde bayramlarda genel olarak yapılan; çorba, yemek ve tatlıları sıralayabiliriz:

Yozgat merkezde, çorba olarak Bulama Çorbası, yemek olarak Güveç, Sulu Köfte, Pirinç Pilavı, bulgur Pilavı, tatlı olarak baklava'nın yanında da Su Böreği genel olarak yer alır. Yanında diğer çorba, yemek ve tatlıları da görmek mümkündür.

Aynı yiyecek ve tatlılar içinde ilçe ve köylere ait şu sıralamayı yapıyoruz. Bişek köyü'nde bulama çorbası, sarma, tatlı ve börek(1) Saray Köyü'nde; sarma, tatlı, börek(2) Osmanpaşa Kasabası'nda; Bulama çorbası, tatlı, sini, sütlü, uyutma, börek(3) Mezere Köyü'nde; Bulama çorbası, tatlı, börek(5) Reçep Köyü'ne; tatlı, börek(6) Çayıralan İlçe-

si'nde; hamur işi tatlılar(7) mevsimine göre yemekler, baklava, börek(8) Ozan Köyü'nde; Tarhana çorbası, mantı, baklava, börek(9) tatlı ve börek(10) Aydınçık İlçesi'nde; değişik tatlı ve börekler(11) Büyük Mahal Köyü'nde; Bulama çorbası, erişte (makarna) sarma, sini ve su böreği(12) Çayıralan İlçesi'nde; mantı, aşure çorbası, baklava, börek; Curali Köyü'nde de; köfte, mantı, baklava(15) Çalatl Köyü'nde; bulama çorbası, baklava, börek(16) Kirşin Kavağı Köyü'nde; mantı, sarma, dolma, baklava(17) Baltasarlılar Köyü'nde; baklava, börek(18) Erkekli Köyü'nde; su böreği, gazete tatlısı, midye(19), Hacı Çeşmesi köyü'nde; baklava, su böreği(14) Küçük Taşlık Köyü'nde; gazete tatlısı ve börek (20) Türkmen Araplısı Köyü'nde; sini, su böreği(21) Kazankaya Kasabası'nda; yahni, sarma, pilav baklava(22)sini, su böreği(23) Çandır İlçesi'nde; yahni, dolma, baklava, börek(25) çeşitli tatlılar ve börek(26) Baba Yağmur Kasabası'nda; Tel tatlısı, baklava, su böreği (yemekler mevsimine göre değişir.) (27) sarma, mantı, sini, baklava, yumurta tatlısı, su böreği (28) Darıcı köyü'nde; baklava, börek(29) Boğazlıyan İlçesi'nde; Sarma, mantı, baklava, su böreği(30) Sarıkaya İlçesi'nde; mevsimine göre yemekler, baklava, börek(31) Beleşhan Köyü'nde; siniye dökülmüş bol salatalı pirinç pilavı(32) Örenkale Köyü'nde; baklava, börek(33) Çalışkan Köyü'nde; bulama çorbası, dolma, sarma, mantı, baklava, börek(34) Aşağı Karakaya(35) ve Koyunculu Köyü'nde(36) aynı yemek ve tatlılar yapılmaktadır: Bulama çorbası, pirinç-bulgur pilavı, Sulu köfte, etli lahana-yaprak dolması-sarması, mantı, sütlü, uyutma, sini ve börek. Sonuç olarak; listede dikkatlice incelenecek olursa, ortak yemek ve tatlılar olarak şu isimleri sıralayabiliyoruz: Bulama çorbası, bulgur-

pirinç pilavı-sulu köfte, mantı, sütlü tatlılar, baklava ve su böreği...

B- BAYRAM KUTLAMASI

Yozgat merkezde, aile sakinleri; Arefe günü geç vakitlere kadar süren tatlı telaş ve yorgunluk içerisinde bayram sabahı erkenden kalkmak üzere yataklarına çekilirler. Bayram namazı'ndan birbirbuçuk saat öncesinden ailenin bütün fertleri kalkarlar. Erkekler, erkek çocuklar aile resisinin (çoğunlukla babadır) refakatinde "Bayram Namazı"na gitmek üzere hazırlanır, abdestlerini alarak camiin yolunu tutarlar. Bayram Namazı çıkışında; ailece yenilecek yemeklerin, kahvaltının hazırlıkları, evin tekrar derlenip toparlanması evde kalan anne ve kız kardeşlerin işidir. Merkez'deki camilerde, Bayram Namazı bitiminde tanıdıkları; kıyı mahallelerde cemaat camide-cami avlusunda (mevsimine göre) bayramlaşırlar. Bayram Namazı çıkışı'nda herkes mezarının bulunduğu (Aşağı Çakat, Sarı Topraklık, Kevenliburun) mezarlığa giderek, mezarlarını ziyaret ederler.

Misafirlere kolonya, şeker, tatlı, börek, kahve, çay ikram edilir, çocuklara para, leblebi, kuru üzüm, incir verilir. Bayram Namazı'ndan önce pınarlardan "zemzem" aktığına inanılması sebebiyle su almağa gidilir. Bayram Namazı öncesi su alındıktan sonra evlerin öntü süpürülür ve sulanır. Artık, Bayram Namazı'ndan çıkılması beklenilir.

Köy ve İlçeler'de Bayram Namazı sonrasında erkekler camide; hava müsaitse cami bahçesinde veya önünde topluca bayramlaşırlar.(1-2-3-6-7-8-11-12-13-14-15-16-26-29-31-35-36)

Evde ve ailecek gidilerek (karşılıklı) bayramlaşırlar. (5-9-10-18-19-20-21-22-23-24-25-27-28-30-32-33-34) Kirşin kö-

yünde ise; erkekler bayram namazından çıktıktan sonra Köyün bütün evlerini; topluca tek tek ziyaret edip bayramlaşırlar; kadınlar da bayramlaşmayı topluca, öğleden sonra aynı şekilde yaparlar. (17)

C- MEZAR ZİYARETLERİ

Mezarlık ziyaretini arefe günü yapan yerler de vardır. (2-3-13) Kadınlar arefe günü giderler, erkekler bayram namazı sonrası.(22) Erkekler bayram namazı sonrasında ziyaret ederler. Erkeklerin dönüşünde topluca kadınlar ziyarete giderler. (5-9) Bayram günü öğleden sonra, mezarlık ziyaretine gidilir. (17)

Mezarlık ziyaretine gidilirken; Kur'an-ı Kerim (1-2-3-22) su (2-10-24) hiçbirşey götürülmez.(5-18-19-21-23-24-25-27-29-31-32) İmam ve su (12-28-30) Mezar ziyareti dönüşünde dağıtılmak üzere lokum, helva, bisküvi (12) su ve fidan (13-23) götürülür.

Görüldüğü üzere mezarlık ziyaretlerimizde hakim unsurlar; Kur'an-ı Kerim okumak, ezbere okunan dualar, imam ve su götürmek, fidan dikmek, mezarlık ziyareti dönüşünde dağıtılmak üzere getirilen lokum, helva, ve bisküviden oluşmaktadır.

Mezarlık ziyareti dönüşü, bazı köylerde topluca olur. Mevsimine göre ya köy odalarında ya da cami avlusuna serilen halı-kilim-çul üzerinde birlikte bayram yemeği yenir. Köy imamı ve köy fakirleri hiç unutulmaz. Bayram yemeği; köylerde her evin gücü ölçüsünde yaptığı yemeklerden oluşur. Genelde herkes evinde ailesiyle, misafirleriyle ve getirdikleri fakirlerle birlikte yerler. Önce ev sakinleri, birbirleriyle bayramlaşırlar küçükler büyüklerinden başlayarak akrabaları konu-komşusuyla bayramlaşırlar. Ziyaretlere iadeyi ziyaret yapılır.

Bayramlaşma sırasında şu yiyecekler ikram edilir: şeker, leblebi, kara üzüm, iğde, tatlı, kolonya, börek, ayran, çay(1), kahve, şeker, tatlı, börek (2) çocuklara para; şeker, tatlı, börek, kolonya (3), çerez, şeker (5), tatlı, börek, ayran (6), kolonya, tatlı, börek (7), şeker, leblebi, tatlı, börek (8), şeker, kolonya, tatlı, börek (9), şeker, tatlı, börek, ayran, çay, kahve (10), kuruyemiş, şeker, tatlı, börek (11), çocuklara para, tatlı, börek (12), şeker (13), çay, kahve, şeker, ayran, şerbet (14), kolonya, şeker, tatlı (15), çay şeker, ayran, tatlı, börek, leblebi, kahve, ayran (20), kolonya, şeker, tatlı, ayran, börek (21), tatlı, börek (22), çay, kahve, şeker, tatlı (23), şeker, tatlı, börek (24), kolonya, şeker, tatlı (25), çocuklara para, kolonya, şeker, tatlı, börek (26), küçüklere para, kolonya şeker (27), çocuklara para, kolonya, şeker (28), kolonya, şeker, tatlı, börek (29), çocuklara para, tatlı, şeker (30), kolonya, şeker, tatlı, börek, ayran (31), kolonya, şeker, tatlı, börek (32), kolonya, şeker, tatlı, börek (33), kolonya, şeker, tatlı, börek (34) Darıca köyünde ve Boğazlıyan ilçesinin Güveçli köyünde bayramda çocuklara "yumurta" verildiğini bir sohbette duymuştum. Ayrıca belirtilmesi gereken bir diğer husus ise şudur: Kurban bayramında misafirlerin akraba ve yakın olanlarına, kurban etinden yapılmış "kavurma" ve "közleme" ikram edilir.

Mezar ziyaretlerimizin belli görgü kurallarına bağlandığını maziden hatırlıyoruz. Ahiler bunlardan birisidir: 1- Tekbir getirip, fatiha ve el-hakümüttekasır suresi okunmalı, 2- yavaş yürünmeli, 3- hızlı hızlı yürünmemeli, 4- tükürmemeli, 5- sümükürmemeli (37) Burada akla, mezarlık ziyareti konusuna İslam'ın nasıl baktığı gelebilir "İslam İlmi-hali" (38) şu cevabı vermektedir: "Ahireti düşünmek, ölümden ibret al-

mak, Kur'an okuyup, sevabını ölümlere göndermek ve onlara Allah için dua etmek maksatıyla mezarları ziyaret etmek sünnettir. Ziyaretin Cuma ve Bayram günlerinde; Perşembe ve Cumartesi günlerinde yapılması daha makbuldür.

...Ziyaret esnasında mezar etrafında dönülmez, mezara el yüz sürülmez, bez bağlanmaz, mum yakılmaz, adakta bulunulmaz, para ve eşya bırakılmaz, ölüden medet umulmaz, birşey istenmez. Kadınların mezar ziyaret etmesi men- duptur. (Gayri müekked sünnet)"

"Zemzem" olur düşüncesiyle Bayram Namazı öncesi su getirilir. (1-2-3-5-6-8-9-10-11-12-13-14-16-35-36) Su getirilmez. (4-7-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34) Bayram sabahı evlerin ötü süpürülür, sulanır. (3-5-7-8-9-11-13-14-15-16-35-36) Evlerin ötü süpürülmez sulanmaz. (1-2-4-6-10-12-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34)

Bayramlaşmalar bittikten sonra mevsim uygunsa bayramın artakalan günlerinde bazı yörelerimizde "piknik" yapılarak geçirilir. Yozgat'ta Çamlık'a, Bandelli'ye, Çehirlik'e, Nohutlu'nun eteklerine, Kirazlı göleti çevresine, Muslu Belen'in Çalatl Köyü istikametine doğru dere kenarlarındaki ağaçlıklara gidilir.

Yozgat'ın diğer ilçe ve köylerinde de bayramlaşmalar bitince dileyenler "piknik"e giderler. Bu yörelerimizde gidilen piknik yerlerinin bazıları olarak şunları sıralıyoruz: Çayıralan ilçesinin Avşaralan köyünde Üççamlar'a, Sobeçemen yoluna, Çayıralan ilçesinin Konuklar köyünde Dedeler'e, Katran obasına, Dip obasına, Bişek köyünde Kazmalı'ya(1), Sarayköyünde Meyvalık'a(2), Recepli Köyünde Recepli Bağları'na(6), Çayıralan ilçesinde Yayla'ya(7). Genç kızlar bir

evde toplanarak eğlenilir-yenilir-içilir. (9) Aydıncık ilçesinde Şebek'e (11), Büyükmahal köyünde Sapanlı'ya(12), Sarımbey köyünde Çamlık'a, Curali köyünde Akkozak'a, Çitlik'e; Çayıralan'da Hanındere'ye, Akkozak'a, Kaynarpinar'a(13) A.Karakaya'da Gölet'e, Bağlar'a, Anayol altındaki dereye (35) Koyunculu köyünde de Bağlar'a(36) piknik yapmaya gidilir. Çalatlı köyünde Çalatlı özü kenarına (16), Kazankaya kasabasında Kaya'nın içine, Şebek'e (Aydıncık), Irmak kenarına, Altıoğlan köprüsüne (23) Babayağmur kasabasında Beşpinar'a (28) Boğazlıyan'da Yayla'ya, Küçükpinar'a (30) Sarıkaya İlçesinde Barajın önüne, Kayanın önüne (31) Çalışkan Köyünde Kale'ye, Öteöz'e(34) pikniğe gidilmektedir.

Bayram günü yapılmaması gereken işler de vardır. Bunları şöyle sıralıyoruz: Bayram Namazı çıkışına kadar birşey yenilmez(1). Oruç tutulmaz. Bayram namazı sırasında uyunmaz. Zemzem suyunun döktülmemesine dikkat edilir(3). dikiş dikilmez. Geç vakitlere kadar yatılmaz(5). Ev temizliği yapılmaz (istisnai durumlar hariç)(12). Yatılmaz, dikiş dikilmez(6). Dikış dikilmez çünkü, çocuğun ölen kadının gözüne batacağına inanılır. Ev işleri yapılmaz(8). Dikış dikilmez. El işine başlanmaz. Çamaşır yıkanmaz(10). Dikış dikilmez. Temizlik yapılmaz(11). İstisnai durumlar hariç banyo yapılmaz(12). Yatılmaz, dikiş dikilmez(14). Fazla uyunmaz, dikış dikilmez(15). Elişi yapılmaz, çamaşır yıkanmaz, dikış dikilmez(16). Çamaşır yıkanmaz, oruç tutulmaz(17-32). Oruç tutulmaz (18-19-24-26-29-30). Tartışma yapılmaz(20). Kavgı yapılmaz, oruç tutulmaz(21). Oruç tutulmaz,yıkanan çamaşırlar dışarıya asılmaz(22). Ev temizliği yapılmaz, çamaşır yıkanmaz, küs-

künlük olmaz (23). Geç kalkılmaz, bayramlaşmamak olmaz(27). Dikış dikilmez, tırnak kesilmez(33). İş Yapılmaz, oruç tutulmaz, tırnak kesilmez, çamaşır yıkanmaz(35-36). Yozgat'ta yerin göğün mührünün bayram günü bozulduğuna inanılır. Bitkiler , yeşil dallar, yeşillikler koparılmaz.

KAYNAKLAR:

1. Adem Meral, Bişek Köyü-Yozgat Doğumlu, 45 yaşında, Lise mezunu.
2. Naci Selçuk, 40 yaşında, Sarayköyü (Yerköy-Yozgat) doğumlu, ilkokul mezunu.
3. İbrahim Başer, 48 yaşında (Osmanpaşa kasabası-Yozgat) doğumlu, ilkokul mezunu.
4. Necia Uzun, 33 yaşında (Osmanpaşa Kasabası-Yozgat) doğumlu, ilkokul mezunu.
5. Asım Korkmazyürek, 43 yaşında, Yozgat doğumlu, okuryazar değil.
6. Gülten Koçak, Mezere köyü (Yozgat) doğumlu(1938), okuryazar değil.
7. Ahmet Akdemir, Reçelli Köyü (Yozgat) doğumlu, 35 yaşında, ortaokul mezunu.
8. Cihat Karakoç, Çayıralan ilçesi (Yozgat) doğumlu, 45 yaşında, lise mezunu.
9. FadimeYöndemli, Çağlayan köyü, (Yozgat doğumlu, 42 yaşında, okuryazar değil.
10. Abdulfettah Aydoğan, Ozan Köyü (Saraykent ilçesi-Yozgat) doğumlu, 43 yaşında, lise mezunu.
11. Mustafa Açıköz, Topaç köyü (Yozgat) doğumlu, 46 yaşında, Yüksekokul mezunu.
12. Selami Türksöy, Aydıncık ilçesi (Yozgat) doğumlu, 48 yaşında, lise mezunu.
13. Rabia Doğanyigit, Büyükmahal köyü (Yozgat) doğumlu, 34 yaşında, okur-yazar; Hüseyin Demir, Büyükmahal köyü (Yozgat) doğumlu, 38 yaşında, ortaokul mezunu.
14. Fatma Demir, Curali Köyü (Çayıralan ilçesi-Yozgat) doğumlu, 1960, ilkokul mezunu.

- nu;
- M. Ali Güneş, Curali Köyü doğumlu, 34 yaşında, meslek lisesi mezunu.
14. Nuriye Erbaş, Hacıceşmesi köyü (Yerköy ilçesi-Yozgat) doğumlu, (1960) ortaokul mezunu.
15. Melahat Düşünceli, Kuzayca Kasabası (Şefaathı ilçesi-Yozgat) doğumlu, 30 yaşında, ilkokul mezunu.
16. Ömer Batur, Çalatlıköyü (Yozgat) doğumlu, 45 yaşında, lise mezunu.
17. Fazlı Şahin, Kirşinkavağı köyü (Akdağmadeni ilçesi-Yozgat) doğumlu 39 yaşında, ilkokul mezunu.
18. Fatma Bozkurt, Baltasarılar Köyü (Yozgat) doğumlu, 45 yaşında, okur-yazar değil.
19. Mehmet Yiğiter, Erkekli köyü (Şefaathı ilçesi-Yozgat) doğumlu, (1956) ilkokul mezunu.
20. Ömer Aslan, Kuçuktaşlık köyü (Sorgun İlçesi-yozgat) doğumlu, (1957) ilkokul mezunu.
21. A. Kadir Özer, Türkmen Araplısı köyü (Sorgun İlçesi-Yozgat) doğumlu (1957), ilkokul mezunu.
22. Zeliha Alaca, Çayıralan İlçesi (Yozgat) doğumlu, 43 yaşında, ilkokul mezunu.
23. Hanife Ocak, Kazankaya Kasabası (Aydıncık İlçesi- Yozgat) doğumlu 43 yaşında, ilk okul mezunu;
- Sabri Aydoğan, Kazankaya Kasabası doğumlu, 51 yaşında, ilk okul mezunu.
24. İsmail Susuz, Oluközü Köyü (Akdağmadeni İlçesi- Yozgat) doğumlu, (1958), ilkokul mezunu.
25. Sultan Ocak, Çandır İlçesi (Yozgat), doğumlu (1954), ilkokul mezunu.
26. Mustafa Açıkgöz, Daylı Köyü (Yozgat) doğumlu, 38 yaşında, ilkokul mezunu.
27. Fikret Kayapınar, Babayağmur Kasabası (Yozgat) doğumlu, 45 yaşında, ilkokul mezunu.
28. Dursun Demirbilek, Melikli Köyü (Akdağmadeni İlçesi-Yozgat) doğumlu, (1956) ilkokul mezunu.
29. Adem Ünlüsoy, Darıcı Köyü (Yozgat) doğumlu, (1948) ilkokul mezunu.
30. Sevilay Türkbek, Boğazlıyan İlçesi (Yozgat) doğumlu, 36 yaşında ilkokul mezunu.
31. Celalettin Demir, Sarıkaya İlçesi (Yozgat) doğumlu, (1956) fakülte mezunu.
32. Gülhanım Demirel, Belekcihan Köyü doğumlu (1956) okur yazar değil.
33. Firdevs Üngör, Ören Kale Köyü (Akdağmadeni ilçesi - Yozgat) doğumlu, 55 yaşında, ilkokul mezunu.
34. Yahya Öcal, Çalışkan Köyü (Akdağmadeni ilçesi- Yozgat) doğumlu, 56 yaşında, ilkokul mezunu.
35. Fatma Ekinci, Koyunculu Köyü (Yozgat) doğumlu, (1942), okur yazar değil.
36. Zeynep Uslu, Koyunculu Köyü (Yozgat) doğumlu, (1934), okur yazar değil.
37. Mustafa Uslu, "Şeyh Seyid İbni Gaybi Fütüvvetnâmesi'nde Âhilikle İlgili Görgü Kuralları" Erciyes dergisi, yıl: 12, sayı: 141, Eylül 1989, sh. 9-10.
38. A. Fikri Yavuz, İslam İlmihali, Çile Yay. İstanbul 1978, sh. 230 vd.
39. "Tatlı" tabiri; Yozgat ve çevresinde 'Baklava, Sini, Sarıburma' tatlılarının ortak adları olarak kullanılır.